

Konverzia umelca – Max Jacob

Štefan Senčík SJ

14. februára 2020 ✚ *Spoločnosť* ✚ *Konvertiti*

Tento astrológ, maliar a priekopník novej poézie vo Francúzku pochádzal zo židovskej rodiny alsaského pôvodu. Narodil sa v bretónskom mestečku Quimper 11. júla 1876. Najprv študoval na miestnom lýceu a potom na Koloniálnej škole. Po štúdiách sa usadil v Paríži. Venoval sa najmä literárnej kritike, hudbe, maliarstvu a literatúre. Celý svoj život prejavoval veľký záujem o pravdu. Hľadal ju všetkými silami, najprv cez okultné vedy a východnú mystiku. Pán Boh ho viedol mnohými cestami, aby mu nakoniec ukázal Pravdu.

Foto: obraz Maxa Jacoba Kostol v Locmaria, zdroj: commons.wikimedia.org

Max Jacob, ako mnohí umelci, žil v Paríži v hmotnej biede a chudobe. Ale za to oplýval inými, vzácnejšími darmi, hlavne priateľstvom. Do jeho skromného bytu na ulici Ravignan pri povestnom Montmartre prichádzali avantgardní umelci a spisovatelia ako Picasso, Apollinaire, Cocteau, Salmon Orland, Carco a iní. Keď vyšli tlačou jeho prvé básne, Pablo Picasso mu povedal: „Si najväčším básnikom storočia“. Jacob svoje prvé knihy vydal vlastným nákladom. Sám ich tiež predával spolu s astrologickými horoskopmi, ktoré sám zostavoval.

Jeho cesta do katolíckej Cirkvi nebola ľahká. Keďže túžil po pravde a úprimne ju hľadal, Pán Boh ho obdaroval viacerými „videniami“. On sám bol presvedčený že boli nadprirodzenej povahy. Roku 1909 mal hlboký zážitok stretnutia s Kristom. Takto ho sám písal:

„Dňa 7. septembra 1909 som sa vrátil z Národnej knižnice, odložil som aktovku a hľadal som papučky. Keď som zdvihol hlavu, uzrel som niekoho pred sebou na stene. Bol tam Nieкто. Padol som na zem. Nebeské zjavenie na stene chudobnej izby. Prečo, Pane? Ach, odpusť mi! Je v krajinke, ktorú som kedysi namaloval. On! Aká krása, elegancia a nežnosť! Jeho plecia, jeho chôdza! Má rúcho zo žltého hodvábu a belasé paramenty. Obrátil sa. Vidím jeho pokojnú a žiariacu tvár...“

Toto bolo prvé súkromné zjavenie Krista Maxovi. Tento hlboký zážitok ho nutkal, aby lepšie poznal Krista. Na druhý deň po zjavení Max Jacob vošiel do kostola sv. Jána a zdôveril sa mladému kňazovi, že mal videnie Krista a že by sa chcel dať pokrstiť. Mladý kaplán ho so smiechom odbavil a prepustil. Max sa z toho

všetkého nesmiel. Cítil, že Kristus sa dotkol jeho srdca. Nepochopenie mladého kňaza ho zarmútilo. Od tej chvíle sa často modlieval, navštevoval kostoly a prosil Pána Boha o milosť, aby mohol byť pokrstený.

Prešlo päť rokov od prvého “videnia“ a Max ešte nebol pokrstený. 16. decembra 1914 sa Max sťažoval istému neznámemu hrbatému Židovi, s ktorým sa stretol v hostinci, že mu kňazi nedôverujú a nechcú ho pokrstiť. Ten ho ako dobrý anjel strážca chytil za ruku a zaviedol do parížskeho ústavu “kňazov Silonu“, ktorí apoštolujú medzi parížskymi Židmi. Tento ústav založil pokrstený Žid a neskorší kňaz Alfonz Ratisbonne. Tam našiel Max viac porozumenia a dostal dôkladnejšie poučenie o katolíckej viere. 18. februára 1915 bol konečne pokrstený. Krstným otcom mu bol španielsky maliar žijúci v Paríži, Pablo Picasso. Na pamiatku krstu mu Picasso daroval knižočku Tomáša Kempenského *O nasledovaní Krista*.

Viacerí Jacobovi literárni priatelia pochybovali o úprimnosti jeho obrátenia. Pokladali to iba za chvíľkové vzbĺknutie jeho citovosti. Jacob ich však postupne presvedčil, že sa mýlia. Po prvej svetovej vojne bol Max Jacob už praktickým katolíkom a uvažoval o tom, či by sa nemal stať kňazom alebo mníchom. Cítil sa však nehodným takého vyznačenia. Roku 1919 Jacob napísal knihu *Obrana Tartuffa*. V úvode venoval knihu „sv. Cypriánovi, svojmu patrónovi, anjelovi strážcovi, svätému Jozefovi, svätému Antonovi Paduánskemu, ktorým vďačím za časté milosti a svätému Júdovi, ochrancovi beznádejných vecí“.

Od roku 1921 žil Jacob v samote a v utiahnutosti pri benediktínskom kláštore Saint-Benoit-sur-Loire. Tam sa celkom venoval modlitbe, básniectvu. Často si spomínal na “stretnutie s Kristom“ a na svoj rozhovor s ním:

- Kto klope dnes ráno na moje okno?
- Otvor okno!
- Počkaj, prosím ťa, musím sa obliecť.
- Naobliekaj sa, otvor dvere. Pozri sa mi do skrvavenej tváre, pozri na moju zaslzenú tvár, ty roztopašník!
- Ale akože vojdeš s tým krížom?
- Pretiahnem ho cez okno.
- Ach, Pane, aké chladné máš ruky! Predsa si celý spotený. Poď k ohňu!

Foto: obraz Maxa Jacoba Navštívenie z roku 1938, zdroj: commons.wikimedia.org

Max Jacob nebol hocijakým katolíkom. Pochopil, že bez Krista nemôže nič urobiť. Preto sa každý deň zúčastňoval na sv. omši. Pripravoval oltár a miništroval niekedy aj na dvoch, troch omšiach. Takto prežil každý deň dve-tri hodiny v kostole. Jeho nábožnosť povzbudzovala iných k väčšej horlivosti. Najradšej sa modlieval krížovú cestu. Ľudia ho každé ráno videli pred zastaveniami krížovej cesty, ako sa bil v prsia a za vše polohlasne opakoval: „Som dobrý lotor, Ježišu! Maj so mnou zľutovanie!“

Kedykoľvek dostal nejakú návštevu, rozhovoril sa o poézii alebo o maliarstve, ale vždy skončil s náboženstvom. Otvoril sväté písmo, prečítal z neho úryvok, a potom pozval hosťa, aby sa spolu s ním pomodlil krížovú cestu. Svojich hostí často povzbudzoval, aby sa vyspovedali a pristúpili k sv. prijímaniu. Ak sa hosť zdržal u neho viac dní, Max mu každé ráno dal vlastnoručne písané rozjímanie, aby sa nad ním zamyslel. Veľmi túžil zvlášť po tom, aby sa Židia obrátili k Bohu.

Max bol známy svoju vtipnosťou a veselosťou. Bol tuhý fajčiar. Keďže cez vojnu bol nedostatok tabaku, Max navštevoval viacerých kňazov po farách a kláštoroch a prosil: „Duchovný otče, nemáte trochu tabaku pre úbohého Maxa?“ Najmä v deň prídely sa nenápadne obšmietal okolo fary a výrečne dokazoval mladému kaplánovi škodlivosť fajčenia pre mladé pľúca, aby sa jemu ušlo trošku fajčiva.

Často rozjímal o smrti: „Kedy umriem? Kde a ako? V nemocnici? V tejto izbe? V nádhernej sále? Na ulici? Vydriem vo viere? Urobím ešte nejaký pokrok v čnosti? Budem sa môcť vyspovedať? Svätý Jozef, presvätá Panna, vyproste mi šťastlivú smrť! Bože môj, nech som vždy pripravený! Zomriem len raz a súd je naveky. Azda vyzdobia moje telo, ktoré sa začne rozpadávať. Priatelia prídu pozrieť moju mŕtvolu. Hádám rozkradnú moju knižnicu. Rodina, vysilená formalitami, nebude mať kedy ani plakať a čoskoro všetci na mňa zabudnú...“

Keď Nemci začali koncentrovať Židov, hovorieval: „Ja tiež zomriem ako mučeník“. 24. februára 1944 ho Nemci zaistili a odviekli do koncentračného tábora v Drancy. Najviac sa obával toho, že nebude môcť chodiť na sv. prijímanie a že umrie bez sviatostí. Tak sa aj stalo. Jeho mučeníctvo netrvalo dlho. Podľa svedectva istého židovského lekára už vtedy, keď prišiel do koncentráku, mal silný zápal pľúc. Často opakoval: „Žijem s Bohom. Mám len jednu túžbu: chcem umrieť po katolícky!“ Spomenutý židovský lekár pokračoval: „Ako taktne a diskkrétne formuloval túto svoju žiadosť, aby nás Židov neurazil... Sľúbili sme mu všetko. A splnili sme svoj sľub.“ Max Jacob zomrel v koncentračnom tábore 5. marca 1944.

Tento priekopník novej poézie a nádejný maliar, tento náruživý hľadač pravdy našiel v katolíckom náboženstve ochranu a posvätenie svojich najdrahších túžob. Bohu, ktorý sa ho pýtal, čoho sa zriekol, keď sa stal katolíkom, odpovedal: „Nemusel som sa ničoho zriekať, Pane, lebo vo svete vždy som hľadal len Teba!“

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/konverzia-umelca-max-jacob/>